Beste leden van de Gemeenteraad,

Hierbij stuur ik u de tekst van het inspreken op 16 mei jl. Uit eigen ervaring kan ik nog het volgende toevoegen: wanneer je overdag loopt of fietst in een windmolengebied valt het geluid je niet zo op. Het wordt pas echt storend als je er verblijft of woont. Tijdens een kampeervakantie tegen de Duitse grens, met windmolens op ruime afstand, werden we 's nachts wakker van het geluid: alsof er een betonmolen vlakbij continu staat te draaien. Voor 1 nachtje is dat nog niet zo'n probleem. Problematisch is het wel wanneer minstens half Raalte en Heeten en de bewoners van het buitengebied hiermee dag in -dag uit, en jarenlang te maken krijgen.

In mijn werkzame leven was ik bedrijfsarts. Ik vind dat ik vanuit die hoedanigheid moet waarschuwen voor de windmolens, die nu zo dicht bij de bewoners zijn gepland. Dat gaat leiden tot serieuze gezondheidsproblemen bij omwonenden. Er is een breed scala van problemen bekend. Ik zal me beperken tot het geluid en de effecten daarvan op de mens.

Het geluid van windmolens valt niet te onderschatten. Het is er 24 uur per dag, 7 dagen per week. Overdag is er ook ánder geluid, en valt het mogelijk minder op. Maar 's nachts als het rustig is des te meer, tot 5x sterker. Het probleem zit vooral in de lage tonen, een continu aanwezige brom, die overal doorheen gaat. Mensen sluiten zich in huis op om de brom te ontlopen, maar zodra ze even buiten komen is het geluid er weer. Ze kunnen er zelf totaal geen invloed op uitoefenen, en juist dát geeft een gevoel van onmacht, wanhoop en stress. Ze zitten er jarenlang dag en nacht mee, en kunnen er zelf niets aan doen. Behalve verhuizen. Lastig, want hun huis is intussen minder waard geworden.
Het geluid van windmolens is de laatste jaren regelmatig in het nieuws geweest. Windpark N33 in Groningen geeft veel problemen. Volgens de plaatselijke huisarts worden sommige mensen gillend gek, hij schat dat ruim een derde van de bevolking hinder ervaart. En niet alleen hinder, maar slapeloosheid, stress, vermoeidheid, verhoogde niveaus van irritatie en alertheid. Slaappillen zijn geen goede optie. Ouders klagen over onhandelbare kinderen en leerachterstanden. Hij ziet ruzies, depressies en suicidale neigingen. Ook huisarts Van Manen in Den Bosch rapporteert duizeligheid, migraine, een gevoel van onrust en angst in de buurt van de vier hoge windmolens van De Rietvelden. Ook zij komt na eigen onderzoek op ruim een derde van de bewoners met ernstige hinder. Huisartsen in Denekamp en Flevoland bevestigen dit beeld. In al deze situaties staan de windmolens te dicht bij de bebouwing, op minder dan 1000 meter.

Nederlandse artsen zijn door de vele meldingen verontrust. Een artsen collectief heeft daarom Wind Wiki opgericht, met als doel om internationale wetenschappelijke informatie te verzamelen en te delen. De **continue stress** door het geluid is de gemeenschappelijke factor bij al deze klachten. Een mens is niet gebouwd op

chronische stress. Voorbeelden: Er is een verband tussen het geluid van windturbines en hart- en vaatziekten, zoals bloeddrukverhoging, ritmestoornissen en hartinfarct. Hetzelfde is wetenschappelijk aangetoond voor slaapproblemen, minder uitgerust wakker worden, gebruik van slaapmedicatie en antidepressiva. Langdurige stress door geluid waarbij mensen niet zelf de oorzaak kunnen wegnemen, zoals bij windturbines, heeft gevolgen voor slapen, concentratie, emoties, psychische ziekte, bloeddruk, hormoonhuishouding en daardoor ook op het afweersysteem, de immuniteit.

Er komt steeds meer kennis hierover beschikbaar.
Meer dan voldoende reden om het geluidsprobleem van windturbines niet weg te wuiven of te onderschatten.
Er zijn normen voor de plaatsing. Tot 2011 bestond de absolute norm van MAXIMAAL 30 dB(A) 's nachts en 40 dB(A) overdag tegen de gevel. De bescherming van omwonenden was het uitgangspunt. Maar: Er zou dan in Nederland nauwelijks nog een plek voor windmolens te vinden zijn. Daarom is in 2011 de norm flink versoepeld naar 47 dB GEMIDDELD over het jaar. Waardoor forse pieken in het geluid zijn toegestaan. Dat doet geen recht aan de gezondheid van de bewoners. Met een dergelijke norm is de bevolking NIET beschermd.
De Belangenvereniging voor Omwonenden van Windturbines NLVOW heeft de Nederlandse norm vergeleken met die van andere landen. Daaruit blijkt dat Nederland het meest soepele beleid van Europa heeft! Andere landen komen tot wetenschappelijk onderbouwde noodzakelijk hogere normen van 2 x tot 4 x de afstand in Nederland!
Onderzoek wijst erop dat bij een afstand van 1800 meter nog steeds 8% van de bevolking hinder ervaart. Het is de vraag of we dit acceptabel vinden. Ik vind van niet, maar ik beslis er helaas niet over.

De techniek van deze hele grote windmolens, en nog wel vier bij elkaar, loopt vóór op goed beleid voor de afstand tot bebouwing. Daarom is het vereist om hier het principe van voorzorg en prudentie te hanteren, dus aan de veilige kant te gaan zitten met het oog op de bevolking. Dat houdt in minstens 10 tot liever 15 x de tiphoogte als afstand tot bebouwing hanteren. En dan zal er nog steeds enige geluidshinder zijn.

Duidelijk is dat een plan zoals dit de bewoners gaat confronteren met veel extra geluid, met alle consequenties van dien. Dat is onomstotelijk bewezen en negatieve gezondheidseffecten zijn gegarandeerd te verwachten. Dit wil ik de Gemeenteraad met nadruk meegeven. Het is dus geen goed plan.
Als je kiest vóór dit plan kies je vóór de stroom en tégen de mens. We moeten daarentegen streven naar een oplossing die zowel goed is voor de bevolking als voor de stroom. Ook in die volgorde.
De vraag is nog hoe het advies voor deze locatie tot stand heeft kunnen komen. Is het

niet onontkoombaar een second opinion te laten uitvoeren? Wellicht komt er een heel andere, betere locatie in beeld. En misschien moet de conclusie zijn dat er binnen de gemeente Raalte uiteindelijk geen goede locatie te vinden is.

Bovenstaande legt een zware verantwoordelijkheid bij U, de Gemeenteraadsleden. Wat vindt de Gemeenteraad hiervan?

Voor nadere informatie, en wetenschappelijke onderbouwing kunt u zich wenden tot